

**Een verband tussen levenstevredenheid en problematisch social media gebruik bij
adolescenten, en een effect van gezinsfunctioneren**

Master's thesis

Utrecht University

Master's program in Clinical Child, Family and Education Studies

Student: B. F. D. den Olden (6158749, b.f.d.denolden@students.uu.nl)
UU-ser code: #22-2062
Supervisor: H. G. M. Vossen
Second assessor: L. A. Henricks
Date: 19-05-2023
Word count: 3687

Abstract

Social media has experienced a surge in popularity in the past decades, particularly among adolescents. Interestingly, this age group exhibits the lowest levels of life satisfaction. The present study aims to contribute to the existing knowledge on the association between problematic social media use (PSMU) and life satisfaction among Dutch adolescents. Additionally, this research seeks to explore the moderating role of family functioning in this relationship. Despite the recognition of family as a crucial context in the lives of adolescents, limited research has been conducted on its influence on the association between PSMU and life satisfaction. Drawing from previous studies, the expectation is that PSMU and life satisfaction will display a negative correlation, with family functioning acting as a protective moderator. Data for this study was collected through a questionnaire administered to 390 adolescents (54.4% female) with an mean age of 13.84 (SD = 2.13). Hypotheses were examined using regression analysis and process-macro moderation analysis. The results reveal a significant correlation between PSMU and life satisfaction, indicating that adolescents displaying more PSMU characteristics tend to have lower life satisfaction. However, no moderating effect of family functioning was observed. Further investigation is recommended to explore additional factors that may influence the association between PSMU and life satisfaction, with the ultimate goal of providing appropriate interventions for adolescents with PSMU and low levels of life satisfaction.

Keywords: Problematic social media use, life satisfaction, family functioning, adolescents.

Introductie

Recent onderzoek laat zien dat adolescenten de leeftijdsgroep zijn met de laagste en snelst afnemende mate van levenstevredenheid (Orben et al., 2022; Piper, 2015). Levenstevredenheid wordt beschouwd als een algemene beoordeling van iemands leven (Diener et al., 1999; Levin & Currie, 2014), waarbij iemand zelf een subjectieve beoordeling geeft van het eigen leven (Margolis et al., 2019). In tegenstelling tot een objectieve lijst van beoordelingscriteria, stelt een subjectieve vraag deelnemers in staat zelf te bepalen wat belangrijk is en hoe goed dat gaat (Diener et al., 2018). Uit onderzoek blijkt dat levenstevredenheid verband houdt met onder andere het reguleren van psychologische stress, en het opbouwen van mentale gezondheid (Freire & Ferreira, 2019). Omdat het opvallend is dat de levenstevredenheid bij adolescenten het laagst is, is het van belang om te onderzoeken welke factoren hier invloed op hebben.

Een mogelijke factor die invloed heeft is social media. Vooral tieners en adolescenten maken gebruik van social media (Auxier & Anderson, 2021). Meer dan de helft van de Amerikaanse tieners geeft aan minstens dagelijks gebruik te maken van social media (Vogels et al., 2022), en 'altijd online' zijn wordt gezien als de norm (Griffiths & Kuss, 2017). Enerzijds heeft social media diverse positieve kanten. Het kan helpen om vrienden te vinden, sociale isolatie te verminderen en sociale support te krijgen (Clark et al., 2020). Daarnaast kan social media een omgeving zijn voor leren, creativiteit en zelfontplooiing (Paakkari et al., 2021). Verder kan social media het welzijn verhogen (Beyens et al., 2020) en het kan bijdragen aan een gevoel van verhoogde sociale competentie (Van den Eijnden et al., 2018). Anderzijds is er ook een negatieve kant. Bij ruim 7% van de adolescenten is er namelijk sprake van een problematisch social media gebruik (PSMG) (Boer et al., 2020). Voor de definitie van PSMG verwijzen Boer et al. (2020) naar Griffiths et al. (2014). Zij omschrijven dat er sprake is van PSMG wanneer de gebruiker een verminderde vaardigheid heeft om het social media gebruik te reguleren, ongemak zoals stress of angst ervaart wanneer er geen social media gebruikt kan worden en wanneer social media continu in hun gedachten speelt. Hoewel in onderzoek ook nog wel gekeken wordt naar de hoeveelheid tijd die de adolescent spendeert op social media (e.g. Orben et al., 2019), wordt in het onderzoek van Boer et al. (2020) benoemd dat een intensief gebruik van social media niet hetzelfde is als een problematisch social media gebruik. Andreassen (2015) omschrijft het dat verschil tussen intensief, niet-problematisch social media gebruik en PSMG ligt in het doorgaan met het gedrag ondanks de negatieve consequenties.

In verschillende onderzoeken wordt een verband gevonden tussen PSMG en een lagere levenstevredenheid (Boer et al., 2020; Huang, 2020; Marino et al., 2018; Satici & Uysal, 2015). Boer et al. (2020) vonden dat in de 29 landen waar zij data van hebben gebruikt PSMG verband hield met een lagere levenstevredenheid, hoewel er tussen de landen onderling een verschil was in hoe sterk deze verbanden waren. In ander onderzoek was de grootte van het effect tussen PSMG en levenstevredenheid wisselend tussen klein en gemiddeld (Huang, 2020). Ook Marino et al. (2018) vonden een klein tot gemiddeld effect bij hun onderzoek naar het verband tussen problematisch gebruik van facebook en levenstevredenheid. Hoewel de genoemde onderzoeken cross-sectionele data gebruiken, en dus geen causaliteit kunnen vaststellen, suggereert longitudinaal onderzoek dat er inderdaad een (sterk) negatief causaal verband is tussen PSMG en levenstevredenheid (Van den Eijnden et al., 2018). Er zijn verschillende mogelijke verklaringen voor het verband tussen PSMG en een lagere levenstevredenheid. Zo noemen Sagioglou en Greitemeyer (2014) dat gebruik van social media een negatieve invloed heeft op mensen hun stemming doordat zij het gevoel hebben hun tijd te hebben besteed aan iets dat betekenisloos is. Daarnaast kan PSMG bijdragen aan conflicten in de offline wereld, wat de levenstevredenheid kan verlagen (Boursier et al., 2020; Brailovskaia et al., 2019).

Hoewel diverse onderzoeken een verband tussen PSMG en een lagere levenstevredenheid aantonen, heeft niet elke adolescent met PSMG heeft ook een lage levenstevredenheid. Door middel van het Differential Susceptibility to Media Effects Model (DSMM) van Valkenburg en Peter (2013) kan dit verschil in effect van social media op het individu worden verklaard. Volgens het DSMM heeft media namelijk geen universele effecten. Daarnaast zijn er variabelen die niet direct aan media gerelateerd zijn, die wel een modererend of mediërend effect kunnen hebben op het verband tussen social media en effecten bij het individu. Er zijn namelijk eigenschappen van het individu en diens omgeving (zoals genen, vrienden, gezin of het gezinsfunctioneren) die maken dat mensen op verschillende manieren media gebruiken en onderling andere effecten van social media ondervinden (Valkenburg & Peter, 2013). Ook volgens Marino et al. (2018) zijn er individuele of contextuele factoren die een bufferende of verergerende invloed hebben op het verband tussen PSMG en levenstevredenheid. Een variabele die mogelijk invloed heeft op dit verband is gezinsfunctioneren.

Het gezin is de invloedrijkste en meest dichtbij staande context in het leven van de adolescent (Bronfenbrenner & Morris, 2006; Geurts et al., 2022; Pearce et al., 2018). Het algemene presteren van het gezin wordt ook wel geformuleerd als gezinsfunctioneren (Tolou-

Shams et al., 2018), en dit omschrijft hoe de gezinsleden onderling met elkaar omgaan (Liu & Huang, 2018). Hoewel gezinsfunctioneren een direct negatief verband houdt met PSMG (Wartberg et al., 2020) en een direct positief verband met levenstevredenheid (Jozefiak & Wallander, 2016), wordt in dit onderzoek gekeken naar de bufferende werking van gezinsfunctioneren. Uit onderzoek blijkt namelijk dat gezinsfunctioneren in verschillende contexten een modererende werking heeft. Zo heeft het een bufferende werking tussen een lage sociaal economische status en levenstevredenheid (Bai et al., 2020), en tussen problematisch internet gebruik en omgang met deviante leeftijdsgenoten (Zhai et al., 2019). In beide gevallen zorgt een beter gezinsfunctioneren er dus voor dat er minder negatieve consequenties zijn. Volgens Zhai et al. (2019) kan de bufferende werking van gezinsfunctioneren worden verklaard doordat de emotionele warmte die door gezinsleden wordt geboden kan helpen in het verminderen van negatieve emoties. Hoewel het gezin de context is waarin het meeste social media gebruik van de adolescent plaatsvindt (Geurts et al., 2022), is het nog niet bekend of gezinsfunctioneren ook een bufferende werking heeft in de relatie tussen PSMG en levenstevredenheid.

In de literatuur ontbreekt dus nog kennis over het mogelijk modererende effect van gezinsfunctioneren op het verband tussen PSMG en levenstevredenheid. Wanneer er meer kennis is over de veranderbare factoren die een rol spelen in het verband tussen PSMG en levenstevredenheid kan toekomstig wetenschappelijk onderzoek gericht werken aan mogelijke interventies om een lage levenstevredenheid bij adolescenten te voorkomen. Hierin ligt zowel de wetenschappelijke als maatschappelijke relevantie; het is een gebied waar nog meer onderzoek naar gedaan kan worden waarna de adolescenten uiteindelijk positieve effecten kunnen ondervinden. In dit onderzoek wordt gekeken naar adolescenten omdat dit de leeftijdsgroep is waarbinnen men het grootste risico heeft op PSMG (Rozgonjuk et al., 2020).

Het doel van dit onderzoek is om de kennis over het verband tussen PSMG en levenstevredenheid aan te vullen, door de volgende vraag te beantwoorden. Wat is het verband tussen PSMG en levenstevredenheid bij adolescenten van 10 tot en 19 jaar, en is er een modererend effect van gezinsfunctioneren op dit verband? De eerste hypothese is dat er een negatief verband is tussen PSMG en levenstevredenheid. De tweede hypothese is dat er een bufferende werking van gezinsfunctioneren is op dit verband.

Methode

Onderzoekontwerp

Dit onderzoek betreft een cross-sectioneel onderzoek. De data die geanalyseerd wordt bestaat uit de tweede wave uit een onderzoeksproject genaamd 'Digital Family project'

(Geurts et al., 2022). De participanten zijn benaderd middels contact via scholen, sportclubs, advertenties op social media en websites, en flyers aan de deur, op verschillende plekken in Nederland. Gezinnen konden meedoen wanneer er minstens een ouder/verzorger en een kind was dat mee kon doen, waarbij het maximale twee ouders en twee kinderen was. De adolescenten en hun ouders hebben, los van elkaar, een online vragenlijst ingevuld. Het invullen duurde 30-45 minuten, en de gezinnen hebben als compensatie een cadeaubon voor 5,- per participierend familielid gekregen, en maakte kans op een cadeaubon voor een pretpark.

Participanten

In totaal hebben 390 adolescenten (inclusief broers en zussen) en hun ouder(s) meegedaan aan het onderzoek. Van de adolescenten (54.4% vrouw) vielen de leeftijden tussen 9 en 19 jaar ($M = 13.84$, $SD = 2.13$). Het merendeel van hen is geboren in Nederland (96.5%). 17.7% zat op de basisschool, 14.8% op VMBO, 24.1 % op HAVO/MAVO, 34.1 % op VWO. 6.7% op MBO en 1.5% op HBO en Universiteit. Meer dan 83% van de adolescenten woonde in een traditioneel twee-ouder gezin. Voor alle drie de variabelen (PSMG, levenstevredenheid en gezinsfunctioneren) is gebruik gemaakt van de kinderrapportage.

Variabelen

Problematisch Social Media Gebruik

Om PSMG te meten hebben adolescenten de Social Media Disorder Scale (Van den Eijnden et al., 2016) ingevuld. Deze bestaat uit negen ja/nee vragen, die de negen gebieden van verslavingssymptomen dekken; preoccupatie, tolerantie, terugtrekking, volharding, misplaatsing, probleem, deceptie, ontsnapping en conflict. Per item kan een score van 1 (ja) of 0 (nee) worden behaald. Voor de variabele PSMG wordt de somscore van deze 9 items gebruikt. Het meetniveau van deze variabele is interval, omdat de waarde van de variabele de som van de positief beantwoorde vragen is (ja = 1, nee = 0). De waarden van de variabele zijn dus getallen van 0 tot en met 9, waarbij geldt dat hoe hoger het cijfer, hoe meer symptomen van problematisch social media gebruik er aanwezig zijn volgens rapportage van de adolescent.

Levenstevredenheid

Om levenstevredenheid te meten hebben adolescenten een vragenlijst bestaande uit vier items ingevuld. Deze items betreffen de mate van tevredenheid op vier gebieden, en zijn als volgt geformuleerd. Geef aan hoe blij je bent met ... (1) je ouders; (2) je thuissituatie; (3) je vrienden; (4) je school. De adolescenten konden op al deze items een score van 1 (helemaal niet blij mee) tot 4 (heel blij mee) geven. Het gemiddelde van de scores op deze vier items

maakt de variabele levenstevredenheid. Het meetniveau van deze variabele is interval, omdat er uiteindelijk een cijfer van 1 tot en met 4 uitkomt dat de ervaren levenstevredenheid representeert. Hierbij geldt dat een hoger cijfer een betere levenstevredenheid indiceert volgens de adolescent. Hoewel er nog geen wetenschappelijke onderbouwing is voor het gebruik van dit instrument, is er toch voor gekozen om deze wel te gebruiken. De interne consistentie is namelijk adequaat ($\alpha = .68$), en wordt niet hoger wanneer er items worden verwijderd.

Gezinsfunctioneren

De adolescenten hebben informatie gegeven aan de hand van vier items van de Family Assessment Device (FAD) (Epstein et al., 1983). De FAD wordt omschreven als een betrouwbaar en valide instrument om gezinsfunctioneren te meten (Hamilton & Carr, 2015). De vier items van de FAD zijn: We ondernemen regelmatig activiteiten samen met het hele gezin; Er is weinig gedeelde interesse binnen ons gezin; Binnen ons gezin kunnen we onze gevoelens met elkaar delen; Gezinsleden worden geaccepteerd voor wie zij zijn. Er kon worden geantwoord op een vijfpuntsschaal waarbij 1 helemaal mee eens betekent, en 5 helemaal mee oneens. De interne consistentie is adequaat ($\alpha = .62$), en wordt niet beter wanneer er items worden verwijderd. Drie items moeten worden gehercodeerd, zodat een hogere score een indicatie is van een beter gezinsfunctioneren. Het gemiddelde van de vier items is gebruikt. Het meetniveau van deze variabele is interval, omdat de waarde van de variabele het gemiddelde van de som van de (hercodeerde) items is (of bij twee ouders het gemiddelde van deze som). De waarden van deze variabelen zijn dus getallen van 1 tot en met 4, waarbij geldt dat hoe hoger het cijfer, hoe meer tekenen van een positief gezinsfunctioneren volgens rapportage van de adolescenten.

Data-analyse

In dit onderzoek wordt het verband tussen de onafhankelijke variabele PSMG en afhankelijke variabele levenstevredenheid onderzocht. Hierbij wordt ook de moderator gezinsfunctioneren en de covariaat gender meegenomen. Gender wordt als covariaat meegenomen om te zien of eventueel gevonden effecten verschillen tussen jongens en meiden. Het social media gebruik van meiden is namelijk vaker gerelateerd aan onder andere een lage eigenwaarde, slecht zelfbeeld, online intimidatie (Kelly et al., 2018) en langdurige slechte kwaliteit van slaap (van der Schuur et al., 2018). Deze effecten houden ook verband met depressie (Kelly et al., 2018), waardoor het voorstelbaar is dat dit ook een effect heeft op de levenstevredenheid.

Om het verband tussen PSMG en levenstevredenheid bij adolescenten te onderzoeken wordt een regressieanalyse uitgevoerd. De analyses worden uitgevoerd in SPSS 28, waarbij gebruik wordt gemaakt van de macro van Hayes (2012). Voordat de analyses worden uitgevoerd zijn er diverse assumpties gecontroleerd.

Aan de assumptie van een lineair verband is voldaan; er is een lineair verband tussen de variabelen levenstevredenheid en PSMG. Ook aan de assumptie dat er geen uitschieters zijn is voldaan. Beiden zijn gecontroleerd door middel van een scatterplot. Aan de assumptie van normaliteit bij levenstevredenheid is niet voldaan; het histogram laat een verdeling zien die linksscheef is. Dit hoeft echter geen belemmering te zijn bij het trekken van conclusies; bij de macro van Hayes (2012) wordt immers standaard bootstrapping toegepast. Aan de assumptie van homoscedasticiteit is voldaan, dit is gecontroleerd door middel van een scatterplot waar een lineaire lijn door getrokken kon worden. Ook aan de assumptie van multicollineariteit is voldaan.

Resultaten

Beschrijvende Statistiek

In Tabel 1 is een overzicht te zien van de gemiddelden, standaarddeviaties en correlaties tussen de variabelen levenstevredenheid, PSMG, gezinsfunctioneren en de covariaat gender. Uit de tabel is af te lezen dat er een significant negatief verband is tussen PSMG en levenstevredenheid. Dit houdt in dat aan hoe meer kenmerken van PSMG de adolescent voldoet, hoe lager diens levenstevredenheid is. Daarnaast is er ook een significant positief verband tussen gezinsfunctioneren en levenstevredenheid, wat inhoudt dat bij een beter functionerend gezin, de levenstevredenheid van de adolescent hoger is. Ook tussen gezinsfunctioneren en PSMG bestaat een significant negatief verband; bij gezinnen met een lagere score op gezinsfunctioneren hebben adolescenten meer kenmerken van PSMG. Het gender van de adolescent houdt geen verband met PSMG, gezinsfunctioneren en levenstevredenheid.

Tabel 1

Gemiddelden, Standaarddeviaties en Pearson Correlatiecoëfficiënten (N = 390)

	<i>M</i>	<i>SD</i>	1	2	3	4
1. Levenstevredenheid	3.35	.53	-			
2. PSMG	1.53	1.67	-.30*	-		
3. Gezinsfunctioneren	3.70	0.65	.45**	-.25**	-	

4. Gender	1.54	0.50	-.05	.06	.07	-
-----------	------	------	------	-----	-----	---

Noot. Gender is gecodeerd als jongen = 1, meisje = 2.

* $p < .050$; ** $p < .010$.

Relatie tussen Problematisch Social Media Gebruik en Levenstevredenheid

De eerste hypothese is dat er een negatief verband is tussen PSMG en levenstevredenheid. Deze hypothese is getoetst door middel van een multi-pele regressie met levenstevredenheid als afhankelijke variabele en PSMG en gender als onafhankelijke variabelen. Dit model is significant ($F(2, 379) = 19.55, p < .001$), wat inhoudt dat dit regressiemodel te gebruiken is om levenstevredenheid te voorspellen. PSMG en gender voorspellen samen 9% van de totale verklaarde variantie van levenstevredenheid ($R^2 = .09$). De resultaten laten zien dat PSMG significant negatief gerelateerd is aan levenstevredenheid ($B = -0.10, t = -6.17, p < .001, 95\% \text{ CI } [-.13, -.07]$). Dit houdt in dat hoe meer kenmerken van PSMG de adolescent rapporteert, hoe lager de levenstevredenheid is. Hypothese 1 wordt aangenomen. Gender houdt geen verband met levenstevredenheid ($B = -0.04, t = -0.69, p = .49, 95\% \text{ CI } [-.14, .07]$).

Modererend Effect van Gezinsfunctioneren

Hypothese 2 veronderstelt dat het verband tussen PSMG en levenstevredenheid afhankelijk is van het gezinsfunctioneren. Door middel van de macro van Hayes (2012) in SPSS 28 is een regressieanalyse uitgevoerd waarbij ook de moderator gezinsfunctioneren is meegenomen. Het totale model is significant ($F(1, 378) = 40.01, p < .001$). De onafhankelijke variabelen verklaren samen 24% van de variantie in levenstevredenheid ($R^2 = .24$). Uit de analyse blijkt dat het interactie-effect niet significant is ($B = 0.01, t = 0.67, p = .500, 95\% \text{ CI } [-.02, .05]$). Het gezinsfunctioneren heeft geen significante invloed op het verband tussen PSMG en levenstevredenheid. Hypothese 2 wordt verworpen.

Discussie

In dit onderzoek is het verband tussen PSMG en levenstevredenheid van adolescenten onderzocht, waarbij ook gekeken is naar de rol van gezinsfunctioneren op dit verband. Het doel van dit onderzoek was om de kennis over dit onderwerp aan te vullen, om zo een duidelijker beeld te krijgen van PSMG en factoren die hier mee verband houden. In de literatuur wordt veelal een verband tussen PSMG en een lagere levenstevredenheid gevonden, maar er ontbreekt nog kennis over welke factoren mogelijk een modererend effect hierop hebben. De wetenschappelijke en maatschappelijke relevantie van dit onderzoek ligt in het aanvullen van deze kennis. Wanneer er meer kennis is over mogelijke modererende factoren, kan in de praktijk namelijk beter aansluitende ondersteuning worden geboden.

De eerste hypothese was dat er een negatief verband is tussen PSMG en levenstevredenheid. Aan de hand van de resultaten is deze hypothese aangenomen; er werd inderdaad een negatief verband tussen PSMG en levenstevredenheid gevonden. Dit kan betekenen dat het hebben van PSMG ervoor zorgt dat jongeren minder tevreden zijn met hun leven, maar ook dat een lage levenstevredenheid er voor zorgt dat jongeren een grotere kans op PSMG hebben. Het is belangrijk om in gedachten te houden dat aan de hand van dit onderzoek nog geen uitspraak kan worden gedaan over de causaliteit van dit verband. Dit resultaat overeen met kennis uit de literatuur. In diverse onderzoeken wordt aangegeven dat er een negatief verband tussen PSMG en levenstevredenheid wordt gevonden (e.g. Boer et al., 2020; Huang et al., 2020; Marino et al., 2018; Satici & Uysal, 2015; Van den Eijnden et al., 2018). Net zoals het huidige onderzoek, is het merendeel van deze onderzoeken is echter cross-sectioneel, wat inhoudt dat er geen causaliteit kan worden vastgesteld. Alleen het onderzoek van Van den Eijnden et al. (2018) is longitudinaal, en benoemt dat PSMG een lagere levenstevredenheid als gevolg kan hebben. Het kan echter ook zijn dat PSMG en een lagere levenstevredenheid een wisselwerking hebben. Adolescenten met een lagere levenstevredenheid hebben namelijk een grotere kans op PSMG (Boursier et al., 2020), en PSMG vergroot ook weer de kans op meer problemen in het leven van de adolescent (Brailovskaia et al., 2019). Om een beter onderbouwde uitspraak te doen over het effect van PSMG op levenstevredenheid is het van belang dat er meer longitudinaal onderzoek wordt gedaan naar dit onderwerp. Hoewel in zowel dit onderzoek als bestaande literatuur sterke verbanden tussen PSMG en een lage levenstevredenheid worden gevonden, is er nog weinig bekend over de richting van dit verband en of er sprake is van een eventuele wisselwerking tussen de twee variabelen.

De tweede hypothese was dat er een bufferende werking van gezinsfunctioneren is op het verband tussen PSMG en levenstevredenheid. Aan de hand van de resultaten is deze hypothese verworpen; gezinsfunctioneren heeft geen effect op het verband tussen PSMG en levenstevredenheid. Dit is niet in overeenkomst met de verwachting. Een mogelijke verklaring kan zijn dat de leeftijdscategorie in dit onderzoek te breed was. In dit onderzoek is namelijk gekeken naar adolescenten binnen de rangen van 9 tot 19 jaar. Het is voorstelbaar dat er in deze range verschillen ontstaan in de invloed van de ouders op het kind, en dat bijvoorbeeld factoren zoals vrienden een grotere rol gaan spelen. Diverse onderzoeken noemen dat naarmate kinderen ouder worden, omgevingsfactoren zoals vrienden steeds belangrijker worden (e.g. Chan et al., 2010). Marini et al., 2006) en omschrijven dat voor jongere kinderen de ouders de voornaamste bron van ondersteuning zijn, terwijl later de rol

van vrienden juist groter wordt. Mogelijk spelen gezinsfactoren zoals gezinsfunctioneren een grotere rol bij jongere adolescenten dan bij oudere adolescenten. Daarnaast noemen Miller-Slough en Dunsmore (2020) dat vrienden en familie ook verschillende rollen van ondersteuning hebben in het leven van de adolescent, en beiden op een andere manier een bijdrage hebben aan het welzijn. Een suggestie voor vervolgonderzoek is dan ook om de groep adolescenten bijvoorbeeld op te splitsen, zodat er rekening kan worden gehouden met factoren die per levensfase mogelijk een andere invloed hebben op de adolescent. Omdat het ook mogelijk is dat gezinsfunctioneren ook na splitsing van leeftijdsgroepen geen invloed heeft, is het van belang bij vervolgonderzoek ook andere factoren mee te nemen. Zo zou er kunnen worden gekeken naar de rol van vriendschappen en ervaren ondersteuning door vrienden op het verband tussen PSMG en levenstevredenheid.

Limitaties

Een minder sterke kant van dit onderzoek is dat de groep participanten van dit onderzoek mogelijk niet representatief is voor de populatie, en dat bij een andere steekproef mogelijk andere scores naar boven zouden zijn gekomen. Het merendeel van de ouders die meedeed aan dit onderzoek was hoogopgeleid, wat bijvoorbeeld verband kan houden met een hogere score op gezinsfunctioneren (Orviska et al., 2014). Daarnaast is het voorstelbaar dat gezinnen die minder goed functioneren minder snel geneigd zijn om mee te doen met een onderzoek waarbij het hele gezin betrokken is, waardoor er bij dit onderzoek relatief hoge scores op gezinsfunctioneren zijn die mogelijk niet representatief zijn voor de populatie. Dit kan tevens een verklaring zijn voor het uitblijven van het moderatie-effect; mogelijk was er weinig spreiding in het gezinsfunctioneren door de groep participanten die meedeed aan het onderzoek. Tot slot hadden de adolescenten die meededen aan dit onderzoek hoge scores op levenstevredenheid. Hierdoor kan er niet met zekerheid een uitspraak worden gedaan over hoe de verbanden zijn bij adolescenten die laag scoren op levenstevredenheid. Dit wil echter niet zeggen dat de gevonden resultaten niet relevant zijn; de bevindingen gelden echter alsnog voor een groot deel van de populatie. Om een completer beeld te schetsen is het dus van belang dat er in vervolgonderzoek ook bewust wordt gekeken naar gezinnen met ouders die een lager opleidingsniveau hebben genoten, waar een lager gezinsfunctioneren naar boven komt en waarbij adolescenten lager scoren op levenstevredenheid.

Een derde aspect wat minder sterk is aan dit onderzoek is dat er gebruik is gemaakt van cross-sectionele data. Er kunnen dus geen uitspraken worden gedaan over de causaliteit van de verbanden. Voor verder onderzoek is het dus van belang dat er verder longitudinaal onderzoek wordt gedaan naar PSMG en de verbanden die dit op een langere termijn houdt

met levenstevredenheid. Daarnaast is het belangrijk dat er verder wordt gekeken naar welke beïnvloedbare factoren hier een invloed op hebben, zodat adolescenten die veel kenmerken van PSMG vertonen hier een goed aansluitende interventie voor kunnen ontvangen.

De conclusie van dit onderzoek is dat er, in overeenkomst met de bestaande literatuur, een verband wordt gevonden tussen PSMG en een lagere levenstevredenheid bij adolescenten. Er wordt geen modererend effect van gezinsfunctioneren gevonden op dit verband. Het is van belang dat het onderzoek naar deze onderwerpen wordt voortgezet, waar diverse suggesties voor zijn gedaan.

Referentielijst

- Andreassen, C. S. (2015). Online social network site addiction: A comprehensive review. *Current Addiction Reports*, 2(2), 175–184. <https://doi.org/10.1007/s40429-015-0056-9>
- Auxier, B., & Anderson, M. (2021, April 7). *Social media use in 2021*. Pew Research Center. <https://www.pewresearch.org/internet/2021/04/07/social-media-use-in-2021/>
- Bai, X., Li, Z., Chen, J., Liu, C., & Wu, X. (2020). Socioeconomic inequalities in mental distress and life satisfaction among older Chinese men and women: The role of family functioning. *Health and Social Care in community*, 28(4), 1270-1281. <https://doi.org/10.1111/hsc.12960>
- Beyens I., Pouwels J. L., van Driel I. I., Keijsers L., & Valkenburg P.M. (2020). The effect of social media on well-being differs from adolescent to adolescent. *Scientific Reports*, 10(1). <https://doi.org/10.1038/s41598-020-67727-7>
- Boer, M., van den Eijnden, R. J. J. M., Boniel-Nissim, M., Wong, S., Inchley, J. C., Badura, P., Craig, W. M., Gobina, I., Kleszczewska, D., Klanšček, H. J., & Stevens, G. W. J. M. (2020). Adolescents' intense and problematic social media use and their well-being in 29 countries. *Journal of Adolescent Health*, 66(6), S89-S99. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2020.02.014>
- Boursier, V., Gioia, F., & Griffiths, M. D. (2020). Do selfie-expectancies and social appearance anxiety predict adolescents' problematic social media use? *Computers in Human Behavior*, 110, 106395. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2020.106395>
- Brailovskaia, J., Rohmann, E., Bierhoff, H.-W., Margraf, J., & Köllner, V. (2019). Relationships between addictive Facebook use, depressiveness, insomnia, and positive mental health in an inpatient sample: A German longitudinal study. *Journal of Behavioral Addictions*, 8(4), 703–713. <https://doi.org/10.1556/2006.8.2019.63>
- Bronfenbrenner, U., & Morris, P. A. (2006). The bioecological model of human development. In R. M. Lerner (Ed.), *Handbook of child psychology, volume 1: Theoretical models of human development* (6th ed., p. 793-828). John Wiley & Sons.
- Chan K., Prendergast G., Grønhøj A., & Bech-Larsen T. (2010). The role of socializing agents in communicating healthy eating to adolescents. A cross cultural study. *Journal of International Consumer Marketing*, 23(1), 59-74. <https://doi.org/10.1080/08961530.2011.524578>
- Clark H., Coll-Seck A., Banerjee A., Peterson S., DalGLISH S. L., Ameratunga S., Balabanova D., Kishan Bhan K., Bhutta Z. A., Borrazzo J., Claeson M., Doherty T., El-Jardali F., George A. S., Gichaga A., Gram L., Hipgrave, D. B., Kwamie, A., Meng, Q., ...

- Costello, A. (2020). A future for the world's children? A WHO-UNICEF-Lancet commission. *The Lancet*, 395(10224). [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(19\)32540-1](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(19)32540-1)
- Diener, E., Lucas, R. E., & Oishi, S. (2018). Advances and open questions in the science of subjective well-being. *Collabra: Psychology*, 4(1).
<https://doi.org/10.1525/collabra.115>
- Diener, E., Suh, E. M., Lucas, R. E., & Smith, H. L. (1999). Subjective well-being: Three decades of progress. *Psychological Bulletin*, 125(2), 276–302.
<https://doi.org/10.1037/0033-2909.125.2.276>
- Epstein, N., Baldwin, L., Bishop, D., & Keitner, G. (1983). The McMaster family assessment device. *Journal of Marital and Family Therapy*, 9(2), 171–80.
<https://doi.org/10.1111/j.1752-0606.1983.tb01497.x>
- Freire, T., & Ferreira, G. (2020). Do i need to be positive to be happy? Considering the role of self-esteem, life satisfaction, and psychological distress in Portuguese adolescents' subjective happiness. *Psychological Reports*, 123(4), 1064–1082. <https://doi.org/10.1177/0033294119846064>
- Geurts, S. M., Koning, I. M., Vossen, H. G. M., & van den Eijnden, R. J. J. M. (2022). Rules, role models or overall climate at home? Relative associations of different family aspects with adolescents' problematic social media use. *Comprehensive Psychiatry*, 116, 152318, <https://doi.org/10.1016/j.comppsy.2022.152318>
- Griffiths, M. D., & Kuss, D. (2017). Adolescent social media addiction (revisited). *Education and Health*, 35(3), 49–52.
- Griffiths, M., Kuss, D., & Demetrovics, Z. (2014). Social networking addiction: An overview of preliminary findings, *Behavioral Addictions* (119-141). Academic Press.
<https://doi.org/10.1016/B978-0-12-407724-9.00006-9>
- Hamilton, E., & Carr, A. (2015). Systematic review of self-report family assessment measures. *Family Process*, 55(1), <https://doi.org/10.1111/famp.12200>
- Hayes, A. F. (2012). PROCESS: A versatile computational tool for observed variable mediation, moderation, and conditional process modeling [White paper]. Verkregen van <http://www.afhayes.com/public/process2012.pdf>
- Huang, C. (2020). A meta-analysis of the problematic social media use and mental health. *International Journal of Social Psychiatry*, 68(1), 12-33.
<https://doi.org/10.1177/0020764020978434>
- Jozefiak, T., & Wallander, J. L. (2016). Perceived family functioning, adolescent psychopathology and quality of life in the general population: a 6-month follow-up

- study. *Quality of Life Research*, 25(4), 959-967. <https://doi.org/10.1007/s11136-015-1138-9>
- Kelly, Y., Zilanawala, A., Booker, C., & Sacker, A. (2018). Social media use and adolescent mental health: Findings from the UK Millennium Cohort Study. *eClinical Medicine*, 6, 59–68. <https://doi.org/10.1016/j.eclinm.2018.12.005>
- Levin, K. A., & Currie, C. (2014). Reliability and validity of an adapted version of the Cantril Ladder for use with adolescent samples. *Social Indicators Research*, 119(2), 1047-1063. <https://doi.org/10.1007/s11205-013-0507-4>
- Liu, H. Y., & Huang, L. H. (2018). The relationship between family functioning and caregiving appraisal of dementia family caregivers: Caregiving self-efficacy as a mediator. *Aging & Mental Health*, 22(4), 558-567. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1080/13607863.2016.1269148>
- Margolis, S., Schwitzgebel, E., Ozer, D. J., & Lyubomirsky, S. (2019). A new measure of life satisfaction: the riverside life satisfaction scale. *Journal of personality assessment*, 101(6), 612-622. <https://doi.org/10.1080/00223891.2018.1464457>
- Marini, Z.A., Dane, A.V., Bosacki, S.L., & Cura, Y. Direct and indirect bully-victims: Differential psychosocial risk factors associated with adolescents involved in bullying and victimization. *Aggressive Behavior*, 32(6), 551–569. <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1002/ab.20155>
- Marino, C., Gini, G., Vieno, A., & Spada, M. (2019). The associations between problematic Facebook use, psychological distress and well-being among adolescents and young adults: *A systematic review and meta-analysis*. *Journal of Affective Disorders*, 226, 274-281. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2017.10.007>
- Miller-Slough, R. L., & Dunsmore, J. C. (2020). Emotion socialization by parents and friends: Links with adolescent emotional adjustment. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 71, 101197. <https://doi.org/10.1016/j.appdev.2020.101197>
- Orben, A., Lucas, R. E., Fuhrmann, D., & Kievit, R. A. (2022). Trajectories of adolescent life satisfaction. *Royal Society Open Science*, 9(8). <https://doi.org/10.1098/rsos.211808>
- Orviska, M., Caplanova, A., & Hudson, J. (2014). The Impact of democracy on well-being. *Social Indicators Research*, 115(1), 493-508. <https://doi.org/10.1007/s11205-012-9997-8>
- Paakkari, L., Tynjälä, J., Lathi, H., Ojala, K., & Lyyra, N. (2021). Problematic social media use and health among adolescents. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(4), 1885. <https://doi.org/10.3390/ijerph18041885>

- Pearce, L. D., Hayward, G. M., Chassin, L., & Curran, P. J. (2019). The increasing diversity and complexity of family structures for adolescents. *Journal of Research on Adolescence*, 28(3), 591-608. <https://doi.org/10.1111/jora.12391>
- Piper, A. T. (2015). Sliding down the U-shape? A dynamic panel investigation of the age-well-being relationship, focusing on young adults. *Social Science & Medicine*, 143, 54-61. <http://dx.doi.org/10.1016/j.socscimed.2015.08.042>
- Sagioglou, C., & Greitemeyer, T. (2014). Facebook's emotional consequences: Why Facebook causes a decrease in mood and why people still use it. *Computers in Human Behavior*, 35, 359-363. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2014.03.003>
- Satici S. A., Uysal R. (2015). Well-being and problematic Facebook use. *Computers in Human Behavior*, 49,185-90. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.03.005>.
- Rozgonjuk, D., Sindermann, C., Elhai, J. D., Christensen, A. P., & Montag, C. (2020). Associations between symptoms of problematic smartphone, Facebook, WhatsApp, and Instagram use: An item level exploratory graph analysis perspective. *Journal of Behavioral Addictions*, 9(3), 686-697. <https://doi.org/10.1556/2006.2020.00036>
- Tolou-Shams, M., Brogan, L., Esposito-Smythers, C., Healy, M. G., Lowery, A., Craker, L., & Brown, M. K. (2018). The role of family functioning in parenting practices of court-involved youth. *Journal of Adolescence*, 63, 165-174. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2017.12.016>
- Valkenburg, P. M., & Peter, J. (2013). The differential susceptibility to media effects model. *Journal of Communication*, 63(2), 221-243. <https://doi.org/10.1111/jcom.12024>
- Van den Eijnden, R. J. J. M., Koning, I., Doornwaard, S., Van Gorp, F., & Ter Bogt, T. (2018). The impact of heavy and disordered use of games and social media on adolescents' psychological, social, and school functioning. *Journal of Behavioral Addictions*, 7(3), 697-706. <https://doi.org/10.1556/2006.7.2018.65>
- Van den Eijnden, R. J. J. M., Lemmens, J. S., & Valkenburg, P. M. (2016). The social media disorder scale. *Computers in Human Behavior*, 61, 478-487. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2016.03.038>
- Van der Schuur, W. A., Baumgartner, S. E., & Sumter, S. R. (2018). Social media use, social media stress, and sleep: Examining cross-sectional and longitudinal relationships in adolescents. *Health Communication*, 34(5), 552-559. <https://doi.org/10.1080/10410236.2017.1422101>
- Vogels, E. A., Gelles-Watnick, R., & Massarat, N. (2022, Augustus 10). *Teens, Social Media and Technology 2022*. Pew Research Center.

<https://www.pewresearch.org/internet/2022/08/10/teens-social-media-and-technology-2022/>

Wartberg, L., Kriston, L., & Thomasius, R. (2020). Internet gaming disorder and problematic social media use in a representative sample of German adolescents: Prevalence estimates, comorbid depressive symptoms and related psychosocial aspects.

Computers in Human Behavior, 103, 31-36. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2019.09.014>

Zhai, B., Li, D., Jia, J., Liu, Y., Sun, W., & Wang, Y. (2019). Peer victimization and problematic internet use in adolescents: The mediating role of deviant peer affiliation and the moderating role of family functioning. *Addictive Behaviors*, 96, 43-49.

<https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2019.04.016>